

Iz predimov so izpeljana: Primus, Sextus, Pubius, nekatera so izpeljana iz priimkov: Nasomius, rodoljubna imena so postala dalje iz krajsih rod. i.: Atilius iz Attilius, Hostilius iz Hostilius. Priimkov (cogn.) je vzeti velike od opravi, obrtnij, uradov: Cendo, Vindemiator, Piscator, Patronus. Po mestih izpeljana: Flaminia, Aquinas. Pomen priimkov je vedel vsak, kot pri imenih in rodoljubnih imen. Za priimke, ki so prišli starostva, rimskih spomenikov napisani, najbrž nima še to, da, ko so hoteli na nekem popotovanju ločno osebo naznaniti, so vsem imenom, o katerih sem do zdaj govoril, še rod (tribus) in domovino pridjall. Glodé na rod pomeni F. filius, N. nepos; vtika se zaznamba: rodú med-rod. imé in priimek, n. pr. napis: Q. Gavius Q. F. Q. N. Q. Pron. Q. Abn. Fal. Fulco pomeni: Quinto Gaviu, Quinti filio, Quinti nepoti, Quinti pronepoti, Quinti abnepoti, Faleria Tribu, Fulvo, Veron. — Domovino so zaznamovali sosebno na nadgrobnihih napisih rojakov. M. pomeni v takih napisih domus, M. natio. (Dalje prih.)

NARODNO SLOVSTVENE ZADEVE.

Slovenska Matica.

Odbor "Slov. Matic" je imel 3. okt. t. l. osebno sejo, ktero so jo udeležili 9 ljubljanskih in eden izmed vnanjih odbornikov. Varnostne reči, ki so se v tej seji obravnavale, so: Po poročilu o računih za tretje društveno leto, od 1. jul. 1866 do 1. julija 1867, znaša vae produkcija Matice 27.765 gold. in 53 1/2 kr. (25.790 gold. v obligacijah, 1.745 g. 53 1/2 kr. gotovine, in 230 gold. vrednost sobne oprave). — Udeležbo je M. 1278. — Ker je mnogo letnih doneskov manjšalo, so jo nasvetovali za v prihodnje troje povečati: Posvečeniki naj bi rabili tiste vpisovalne pole, ki

ih jim pošilja odber začetek leta; posamni udji (to je, kteri hočejo poslati letnino sami naravnost v Ljubljano), naj bi pošiljali svoj donesek po poštnih nakaznicah (Post-Anweisung), ki se dobó pri vsaki pošti; zadnjič (ker se letni donesek mora odrajavati v prvi polovici leta) naj bi se zopetni udje, da Matičino leto teče v prvi polovici leta. — Izmed ljubljanskih novorodov, ki so bili odborniki, so se odpovedal gosp. dr. Poklarič, ki je bil njegov svetnik, in stopil gosp. Luka Jeran, in njegov svetnik dr. Kitzingerja pa, ki je bil izvoljen 1. 1866, je sprejet v odbor g. Dragotin Sauer. — Za prihodnji letopis Matičin razpošlje povabila do slovenskih pisateljev (v 7. odhorov) vsi izvoljeni odsek, kteremu je načelnik dr. Bleiweis. — Donar, kar ga M. sedaj dobi, so bo deval v ljubljansko hranilnico. — Po dr. Uliga-ovem nasvetu je poslal odbor dosedanjega predsednika in ostale opravilnike, namreč: Prvosednik: dr. Tomar, namestnika njegova: dr. Leon Vondina in g. stolni prošt Anton Kac; blagajnik (denarničar) dr. Jern. Zupanec, pregledovalec društvenih računov: g. prof. I. Solar, ključarja: g. J. Vihar in g. prof. J. Marn. — Tajnika g. prof. Lšar-ja so jo dovolila za preteklo leto nagrada 120 gold, drugim gg. ki so bili tajnika podporniki, iztekla so jo pohvala. Prifosorja Marn (sopisnik) in Vavru (knjižničar) sta tudi za v prihodnje Matiči svoje moči posvetila. — Dr. J. Uliga je nasvetoval, naj bi odbor nekatere svojih pravil ob enemu zboru prepustil in naj bi se dotični paragrafi v pravilih prepovedali. Ta in še nek drugi njegov predlog razstran števila in voljenja ljubljanskih in vnanjih odbornikov pride na dnevi red za prihodnje odhorovo sejo. Tako tudi nasvet dr. Stef. Kodovarja, da naj bi Matica razni knjižstvenih in podučnih vsako leto tudi kako zabavno knjigo izdala. (Po "Novi")

Izmed več kot 2000 ljudi, jih je bilo do 1049 še živih; ostalih je bilo poginilo nekoliko, drugi so se bili sami umorili.

Turki so planili v vas in so našli bajto, rekli bi, prenapolnjeno s trupli, in, če jo kdo še živel, bilo je tako slab in posušen, da ni mogel na nogah stati. Vendar so neusmiljenosti uboge ljudi teptali in zbadali, ter med neprostanimi mestami najpopred v ležišče vlekli in odloč v Lobeid, kjer jih je na cesti še 150 poginilo.

Ostrtega dne po odhoda teh vjetih, ko se je karavana malo ustavila in so se jetniki po navadi v male oddelke vstopili, ni mogla stara oslabela žena dati naglo na odkazano mesto priti, tedaj je vdari en neusmiljen glavni vojak, da se je na tla zgrudila. Komaj sin to mučenje in razhajanje vidi, zažene ga prirojeni nagon v vojaka, da ga s krvratnim kolom tako rani, da tudi on na tla pade.

Ta je bilo kakor dogovorjeno znamenje. Vsi sinji, vi so nbeili krvratni kol, so se vrgli na vojake, iz med kterih so nekatere tako pobili, da je 36. Zamorber, pred ko so utegnili uni za palke zgrabiti, srečno uteklo, pri čemur ste jim noč in smejnjava v taboru zelo pripomagala. (Konec pride).

Odloemek iz III. speva Dante-ovega „Pekla“

Dante pride z Virgilijem, ki ga vodi po Peklu in in Vicah, pred peklenska vrata, ter najde nad vhodom nadpisa, s kterim začneja ta spev. Nato zagledata in zališita trume obsojenih duš in nekterih angelov. Kot pravi mojster v pesništvu izrazuje pesnik grozovito bolečino neurejenih obsojenih bitij.

Tod ide se v mesto žalostno,
Tod ide se v bridkosti v vseh vrstah,
Tod med krstelo, ki v pogubi joče,
Mesto vstala bile je vse stvari,
Mogočnosti son čelo zabavila,

Ljubav in neumnost najvse.
Pred mano bila ni stvar očite
Zem večnih; moj obstanek pa ne jenja:
Ki greste mot, vse nade tu pustite!
Visoke, v mraku barvnega temnenja,
Nad vhodom sem zagledal te besede:
Ter mojstru jaz: Povej, kaj to pomenja.
Tak roče on kot moj posebne vede:
— Tu treba se znebiti vseh ga sumov,
Da malodušnost s nama tje ne grede.
Dospela sva v okraj peklenskega sveta,
Kjer zavrača prečalostno vrsto.
Ki prišlo je ob blagi dar razuma:
In roko pomolilsi mi veselo,
Da zaigra mi radosti srce,
Ne vrede tje v okrožje zatemnelo.
A tam čuj, stek in javk je in gorja
Brezvezde predonjevalo raynice,
(Tu zdajci me oblijejo solze.)
Jenke rane, blazne govorice
Sem čul, ter vprek glasove razarjene,
Hripav laj, pa plask in jadno klico.
Tak hrup je bil skor te maglane
Zrakove, ki se ted amir auče in vije,
Kakor pesek, če se viher vanj razbe.
Zdaj jaz, ker mi resnica ne zasije:
O mojster! Omu to upitje? Kdo so, ta le
Neurena bitja, ki tak bol tebi je?
Odgovoril mi on: V ta stan so pale
Neurene duše rajnih, ki so umrli
Enako brez pregrehe kakor hvale.
Pritegnili so k tropl tej nevrli
Tud angeli brez kacega slovesa;
Ker niso pa ohstali, ne se sprli
In sebe pahnili so je nebesa
Zarad časti, clo peklo se jih brani,
Da slavo ne dobi od njih primesa.

DOPISE.

V Gradcu 20. oktobra 1867. — Blagor mu, kdor hoši po svetu: on vidi svet, mesta, vasi; ogleduje ljudi, nančel se tega in onega, kar se doma še ne vidi ne. Tako muraštor pri nas pravi, kedar kak vojak iz ptujega doma pride, in veliko revnice, pa tudi veliko, pa prav dobelih lazi pripoveduje. Tudi jaz, ki sem od doma, moram pritriliti temu blagovanju, samo bi rad še dostavil: nauči se na ptujem tudi stradati, žolodec moštiti, in se preveriti, da nočemo samo mi doma kitajski zid zidati, tim več da nas ptujci, oziroma, naši dobrotniki, kulturonoši, v tem še prekosó. Kdor vidi v svojim očesom, in sliši v svojim ušesom, temu ni treba drugih dokazov. Če pri nas kdo zahteva, naj se napravijo šole in uradnice na narodni podlagi, kaj trobijo vsi ptuji časniki, vsi naši nasprotniki, da hočemo zidati „kitajski zid vsred avstrijske države“. — Grdo bi bilo osebno reči v politiko vtičati; ali, kedar se osebno reči tako, da kažejo jasno, kako se sploh misli, tedaj je treba to porabiti. Kdo n. pr. je kdaj v Gorici nemškemu dljaku očero snóval, ker je ptujec? To se tukaj v Gradcu rado, prerado godi. Ne samo meni, tudi drugim se to godi. — Razmerje med avstrijskimi narodi ni kaj prijetno, tudi v socialnem življenju ne. Človeka sreča boli, ko sliši, da Avstrijan Avstrijana ptujca imenuje, da mu ne le za-nj malo ali nič mar ni, timveč, da ga črti. Če se pa to bolj natanko opazuje, vidi se, da so sploh gospodujoči in privilegjeni narodi tisti, ki hujše pritiskajo in, če morejo, kitajski zid zidajo. Zakaj pa to? Mi dobro vemo, da zmagovalec zmeraj jeza grabi, če se začne gibati ta, kiorega ima pod sabo na tleh. Stiska ga, duši ga, ko sti mu lomi: in bolj ko se uni vzdiguje, in bolj ko ga ta stiska, bolj raste strast in strah, zato ga zmeraj bolj stiska. Taka je tudi med Slovanom in njegovimi ne-voščljivimi nasprotniki, Slovan, kterega so inostranci pred več sto leti kránóno na da vrtili, záveda se zdaj, giblje se, moči napenja, vzdiguje se: za to ga premagavó tepe, stiska, tlačí. Kar obrekovanje ne opravi, opravi tihá strast, in to je tisto, kar v Slovanih ne nahajaš. Mi Slovani, odprti, odkritosrčni, kakor smo, ne poznamo krivih poti; očitno tičamo, in zato nas črto. — Obrnilmo se po tem ovinku zopet v Gradec. — Pri vsem tem, da nas gledajo ptujci, — tako tukajšnjim moščanom lahko rečem, ker tudi oni nam takó, — kakor pesmačko, se tukaj društvo „Slovenija“ vendar širi, in slovanski duh med našinci zmeraj bolj budi. Nočem reči, da bomo začeli že jutri Gradec napadati, kar morabiti vendar le kdo misli: mi hočemo kot ptujci v ptujem mestu med seboj po domače živeti. Imeli smo v saboto „tíhi večer“ in prav lepo smo se veselili. Tudi tukajšno česko društvo nas je počastilo. Med drugim se je govorilo tudi o lakoti v Liki na Hrvaškem: v enem trenutku je bilo 15 gl. nabranih. *)

V našo „Slovenijo“ prihajajo tudi Hrvati in Srbi. Ni kaj reči: oni so jako vrli fanti, pa še bolji govorniki. Nikdo ne bi verjel, kako lepo se porazumujemo, kako složni smo. Tudi Čehi so nam zmeraj prijazni, in ako človek pomisli, da se v kratkem vsi združimo, potem bo še le veselo, in bomo postopali lahko krepkeje. Zó so namreč pravila „Slovanske besede“ pri namestitih, in, če Bog da, prihodnje leto bo le eno slovansko društvo v Gradcu: „Slovanska beseda“.

Kz. Kobarida 22. oktobra. ▽ Na obletnico počrčevanja vseh cerkvi je navadno pri farnih cerkvah velik shod. Tako je tudi tukaj v naši pošteni fari. Imenujemo pa mi ta shod „Močnikar“.

Stara šega je namreč, da se za ta dan prav obil-

no jedi iz moke, tedaj „močnih“ reči, pripravi, zlasti po Kobaridskih gostivnicah in pivnicah, ktere hočójo svojim gostom „sladek“ dan narediti, in vse to — brez plačila. Kdo ve, ali si niso nekdanji gosti ravno zavoljo obilnosti taci „močnih“ jedil izmislili ime „Močnikar“, pa želeli, naj bi z imenom tudi lepa šega v spominu ostala? — Vendar, naj si bo ime od koder hoče, stvar je lepa, dan je vesel. Škoda za letos, da je deževno silvanje zaprlo poti iz vnanjih vasi! Med Kobaridom in podružnicami, Starim sedlom in Sežidom, je bilo nastalo celo jezero, kakor redko kdaj popred.

Zato so pa sklenili nekteri pevci, ki znajo posem „Po jezoru“, da bodo v spomin to povodnjil tako-le peli: „Po jezoru bliz Sežida — čola se ziba — sem ter tje — V čolnu glasno se prepeva — itd. Zdravi!“

DOMAČE VESTI.

a.) Cerkvene.

V Gorici 24. okt.

Prestavljeni, oziroma, na novo postavljeni so sledeči p. n. duhovni: *Peter Fabris*, duh. pomočnik in učitelj v Chlopris-u v Mušó; na njegovo mesto v *Chiopris Jan. Revignas*, novomašnik; *Jan. Perlat*, 1. koop. na Gradcu (otoku), pojde začasno zaradi bolehanja v pokoj; na njegovo mesto na Grad pride *Janez Pala* iz Karmina. *Janez Veechi* iz Tapoljana v Karmin kot II. koop.; na njegovo mesto novomašnik *Albert Tilgner*. *Ludov. Vodopivec* gre za koop. in učitelja v *St. Ferjan*. — Novoustanovljena začasna služba kateheta na mestni glavni šoli v Gorici je začasno podeljena subdiakonu *Andreju Jordan-u*.

b.) Raznotére.

Na vsah tukajšnjih učilščih se začne šolako leto 4. novembra t. l.

— V Soči pri Zdravšini so našli 12. t. m. truplo kmečko oblečene, kakih 35-40 let stare žene. Zdi se, da se je po nesreči utopila.

— 31. oktobra bo pri tukajšnjem odboru izsrečkanje (lozanje) goriško-deželnih obligacij zemljiščne odveze.

— Preteklo saboto je potrdilo naše mestno starešinstvo v „Dom.“ že napovedano petico zoper konkordat. — V tisti soji je prišla tudi na vrsto prošnja stoindesetih meščanov, stanujočih v fari sv. Ignacija, zoper tukajšnje *Ed. OO. Jesuite*. Starešinstvo naj bi vse žile napelo, da se ti redovniki v njih fari stalno ne uselijo. Prvi korak da je že storjen s tim, da se jim je cerkev sv. Ivana odkazala in da že hišo (blizo cerkve?) kapujejo, da je treba temu za časa v okom priti itd. — Ta prošnja, gre skoz namestništvo na ministarstvo.

DRŽAVNI ZBOR.

(Zbornica poslancev) je potrdila 17. t. m. o tretjem branji glavne postavbe in prenarejeno ustavo s 119 glasovi zoper 46. Izmed slovenskih poslancev so glasovali z liberalnimi nemškimi večinarji dr. Klun in Svetec (Kranjca) in Lipold (štajarski posl.), ostali Slovenci, Poljaki in Tiroljci so glasovali zoper. (O tem kaj več o drugi priliki Vr). — Zdaj obravnava zbornica zakonsko postavbo.

OGLED PO SVETU.

Kakor smo omenili v poslednjem listu „Dom.“, blagovolilo je Nj. c. k. Apostoljako Veličanstvo na škofsko adreso lastnoročno odpisati tako-le:

Ljubi kardinal knez-nadškof Rauscher!

Adreso, ki so mi jo namenili in na Moj dvorni stan v Lachi poslati nadškofje in škofje, ktere ste bili Vi zadaje dol meseca septem-

*) Nakazanih je tudi še iz državne blagajnice 50.000 gold. v ta namen.

